

Μέθοδοι της ιστορικής έρευνας και ιστοριογραφία (ΥΠΙ101, Α' εξάμηνο)

Συνδιδασκαλία με τον Ιωάννη Ζελεπό

Το σεμινάριο είναι οργανωμένο σε δύο άξονες. Ο πρώτος αναφέρεται στα ζητήματα που απασχολούν ρητά ή άρρητα τους ιστορικούς κατά την άσκηση του επαγγέλματός τους: ποιος είναι ο ρόλος και η φύση της αλήθειας και πως εκφράζεται η αλήθεια αυτή στο ιστορικό έργο, πως μπορεί ο ιστορικός να οργανώσει τη σύνθεση των γεγονότων; Είναι αποδεκτή η ηθική κρίση στην ιστορία και πως μπορεί αυτή να αιτιολογηθεί; Ποιος είναι ο ρόλος και η λειτουργία του ιστορικού στην κοινωνία; Οι προβληματισμοί αυτοί που συχνά απασχολούν τον κλάδο της φιλοσοφίας της ιστορίας θα αποτελέσουν τη βάση πάνω στην οποία θα κινηθούμε στον δεύτερο άξονα: τη διαμόρφωση της ιστορικής έρευνας από τον 19ο αιώνα έως σήμερα και την έκφρασή της σε διαφορετικές ιστοριογραφικές σχολές και ρεύματα. Επιδίωξη του σεμιναρίου είναι να κατανοηθεί η αλληλεξάρτηση της ιστορικής σκέψης και γραφής με το διανοητικό πλαίσιο της εποχής και με τις άλλες επιστήμες. Έτσι, η μελέτη κάθε σχολής/ρεύματος διερευνά τα αίτια συγκρότησης, τον τρόπο που η συγκεκριμένη σχολή αντιλαμβάνεται τη σχέση παρελθόντος-παρόντος, τις θέσεις της για την ιστορική συγγραφή και την ερευνητική της μεθοδολογία.

Ιστοριογραφία της Γαλλικής Επανάστασης (19ος-21ος αι.): πολιτική, ιδεολογία, συναισθήματα (ΙΠ1101, Α' εξάμηνο)

Από τις πρώτες ημέρες του Ιουνίου 1789, αρκετοί από τους πρωταγωνιστές στο Παρίσι και την επαρχία αντιλαμβάνονται άμεσα ότι τα πράγματα κινούνται σε τροχιά καταστροφής όλων εκείνων που έχουν προηγηθεί. Αντιλαμβάνονται ότι η δική τους «Επανάσταση» είναι η άρνηση του παρελθόντος και η ανακάλυψη του μέλλοντος, κάνουν την προβολή σε ένα μέλλον που σίγουρα θα είναι καλύτερο. Η ιστοριογραφία της Επανάστασης αρχίζει με αυτή την πρώτη διαπίστωση: η Επανάσταση είναι από μόνη της ιστορικό αντικείμενο. Έτσι η Επανάσταση καταλήγει να ενσωματώνει την σκέψη για την ιστορία και τη βούληση για τον κοινωνικό μετασχηματισμό: δεν ήταν μόνο η φιλοσοφία αλλά και η έντονη πολεμική γύρω από την ιστορία της Γαλλίας που διάπλασαν ένα μεγάλο τμήμα της φωτισμένης γνώμης της εποχής και συνέβαλαν αποφασιστικά στην απαξίωση των βάσεων της βασιλείας. Ήταν η πολεμική γύρω από την Επανάσταση που την έκανε *pensable*.

Στο σεμινάριο θα παρακολουθήσουμε τις σταθερές και τις μετατοπίσεις της ιστοριογραφίας της Επανάστασης από το τέλος του 18ου αιώνα μέχρι σήμερα, μέσα από τη συστηματική μελέτη των έργων που την αφηγούνται και τη διερεύνηση του πλαισίου παραγωγής τους, στα επίπεδα της οικονομίας, της πολιτικής, της ιδεολογίας, των συναισθημάτων.

Αμερικανική Επανάσταση: η συγκρότηση του κόσμου της μεσαίας τάξης (ΙΠ2202, Β' εξάμηνο)

Στο σεμινάριο θα εξετάσουμε τους λόγους και τις καταστάσεις που οδήγησαν στον μετασχηματισμό της αμερικανικής δημοκρατίας σε μία «middle-class republic», αναδεικνύοντας τις πολιτικές, οικονομικές, κοινωνικές και πολιτισμικές δυναμικές που αναπτύχθηκαν στην πορεία των αιώνων ύπαρξής της, με εσωτερικές αντιφάσεις και συχνά σε αντιδιαστολή με τις πιο γνώριμες ευρωπαϊκές εξελίξεις. Θα αναζητηθούν τα φιλοσοφικά και πολιτικά θεμέλια της αμερικανικής δημοκρατίας, θα αντιμετωπιστούν η δουλεία, οι φυλετικές διακρίσεις και οι διακρίσεις του φύλου ως οργανικό τμήμα της κοινωνικής δομής και θα επιχειρηθεί η σύγκριση με τα ευρωπαϊκά αριστοκρατικά μοντέλα.

Ο Balzac, η Ανθρώπινη Κωμωδία, η ιστορία και η ιστοριογραφία (ΙΠ3208, Β' εξάμηνο)

Το σεμινάριο, με επίκεντρο τις πολλαπλές εκφάνσεις της έρευνας που υποστηρίζει ο διάλογος μεταξύ ιστορικών και ειδικών μελετητών του Balzac, φιλοδοξεί να αντιμετωπίσει ευρύτερα το ζήτημα των σχέσεων ιστοριογραφίας και λογοτεχνίας. Θα εξετάσουμε το μυθιστορηματικό έργο του Balzac, η έναρξη του οποίου συμπίπτει με την περίοδο της Παλινόρθωσης, όταν ολοκληρώνεται μια επανάσταση στον χώρο των ιστορικών μελετών. Θα αναζητήσουμε την παρουσία και τη βαρύτητα της σκέψης για την Ιστορία στα μυθιστορήματά του, στα *Œuvres diverses* και στα κείμενα των προλόγων του, θα παρατηρήσουμε την εμφάνιση της Ιστορίας στο επίπεδο του στυλ, της αφηγηματικής πρακτικής, της έκφρασης. Θα αναρωτηθούμε αυτό που μπορεί να προσφέρει στους σημερινούς ιστορικούς η ανάγνωση του συγγραφέα της *Comédie humaine*.